

Medya ve Aile

Öğr. Gör. Gülseren ÇITAK TUNÇ
Yrd. Doç. Dr. Fatma Elif KILINÇ

Aile Yapısındaki Değişim

Aile toplumun temel kurumlarından biri olarak ülkenin toplumsal örgütlenmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde “Aile toplumun doğal ve temel birimi” olarak tanımlanmakta, ailenin toplum ve devlet tarafından korunmasının gereği üzerinde durulmaktadır. T.C. Anayasasının 41. Maddesinde ise “Aile, Türk toplumunun temelidir” tanımı yapılarak aile toplumun temel taşı olarak kabul edilmektedir.

Türk toplumunda aile, evlilik bağıyla başlayan, akrabalık ve sosyal bağlarla birbirlerine bağlanan, çeşitli rollere sahip, birbirlerini etkileyen, çoğunlukla aynı evde yaşayan fertlerden oluşan, üyelerinin cinsel, psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik gereksinimlerini karşılayan, yaşanan topluma uyumu sağlayan, toplumun temel birimi olarak tanımlanmaktadır (Özgül, 2001). Ancak aile, bireylerin fiziksel ve psikolojik özel alanlarını paylaştıkları bir yapıdan çok daha fazlasını içermektedir. Aile üyeleri farklı roller taşıyan, kendi içinde bir takım kurallar geliştiren, karmaşık iletişim yolları ve formlara sahip, organize bir güç yapısı ile işleyen kendine özgü problem çözme yöntemleri olan bir sistemdir (Goldenberg ve Goldenberg, 2008). Bu sistem ailenin içinde bulunduğu sosyo-kültürel bağlamda anlam kazanmaktadır. Aile, içinde bulunduğu sosyo-kültürel yapının özelliklerini taşımakta, birey de içinde bulunduğu aile yapısı ve bu yapıya uygun olarak oluşan sosyal ilişkiler aracılığı ile sosyalleşme biçimini belirlemektedir. Sosyo-kültürel etkiler, bireyleri belirli davranışlar çerçevesinde örgütleme ve onları yönlendirme biçiminde ortaya çıkabilmektedir. Çünkü kültür, içerdiği değerlerin yaşamsallığı konusunda bireyleri ikna edebilme gücüne sahiptir. Toplum içerisinde egemen kültürün etkisi altında kalan azınlıkların geleneksel kültürlerinin, teknoloji ağları içinde değişmekte ve

varlıklarını sürdürmek isteyen toplumlar geleneksel kültürlerinden ödün vererek, kültürel değişime gitmektedirler (Cereci, 2012).

Günümüzde aileyi etkileyen belirgin bir dış güç bulunmaktadır. Bu güç, aile dışında, ancak aileyi ve çocukları çevreleyen kitle kültürüdür. Varlığı medyaya dayanan endüstri-üretimi kültür iletileri kitle iletişim araçları ile bireylere ulaştırılmaktadır (DeGaetano, 2007). Her türden sözlü, yazılı, basılı, görsel metin ve imgeleri içeren çok geniş iletişim araçlarını kapsayan bir kavram olan medya; kitap, gazete, dergi, radyo, televizyon, film, video, billboard, müzik kayıtları ve interneti kapsayan ortamlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Scheibe ve Rogow, 2008).

Medya Araştırmalarına Artan İlgisi

İnsanların geçmişten bu yana gereksinim duydukları gereksinimlere karşı bir dizi sürecin sonucunda geliştirdikleri üretim ve yöntemlerin türevi olarak ortaya çıkan medya, modern yaşamın temel araçlarından biri olmuştur (Cereci, 2012). Bilim, iletişim ve teknolojiye yaşanan gelişmeler sonucunda, toplumun yapısını ve toplumsal ilişkileri yeniden üretme ve yeniden yorumlama gücüne sahip medya, büyük kitlelere kısa sürede ulaşabilmekte ve onları etkileyebilmektedir. Bu nedenle son on yıl içinde medya ile ilgili araştırmalarda belirgin artış gözlenmektedir (Özkan and Özbaşı, 2010; Mesch, 2011; Brown and Brovkowski, 2011).

Medyanın toplumsal hayatı farklı şekillerde etkilediği ve bu etkilerin boyutu, sınırı ile ilgili çeşitli görüşler bulunmaktadır. Medyanın bireylerin benliğini teslim aldığı, kişisel, siyasal, ekonomik ve pek çok konuda yaşantılarını etkilediğini ortaya koyan McLuhan günümüzün, insan ve makine arasındaki karşılıklı etkileşimin en yeni teknolojik formlarının irdelenmesi bağlamında özellikle televizyon seyircisinin aktüel

KAYNAKLAR

1. Akca PR, Şenol V: Müzik, Reklam ve Kitle İletişiminin Ergen Üzerindeki Etkisi. *Akademik Bakış Dergisi*, 28 Ocak-Şubat 1-19, 2012.
2. ASPB: <http://kadininstatusu.gov.tr/ulusal-eylem-planlari> (29.10.2014).
3. Avcı R, Güçray SS: Ebeveynler Arası Çatışma, Akran ve Medya Etkileri ile Ergenlerdeki Şiddet Davranışı Arasındaki İlişkiler: Şiddete Yönelik Tutumların Aracı Rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(4); 1995-2015, 2013.
4. Brown JD, Bobkowski PS: Older and Newer Media: Patterns of Use and Effects on Adolescents' Health and Well-Being. *J of Research on Adolescence*, 21(1); 95-113, 2011.
5. Cereci S: *Medya Yapımları ve Yapım Teknikleri*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2012.
6. DeGaetano G: *Medya Çağında İyi Anne Baba Olmak*. Çev: Nilüfer Pembecioğlu Öcel, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2007.
7. Erdoğan, İ: *Marshall McLuhan ve İletişim: Kimlik ve Kim Değillik*. <http://www.irfanerdogan.com/makaleler/mcluhan.htm> (15.10.2014).
8. Goldenberg, H, Goldenberg, I: *Familytherapy: An overview*. 7th Edition. Belmont, CA: BrooksCole Publishing, 2008.
9. Karaaslan İA, Budak L: Üniversite Öğrencilerinin Cep Telefonu Özelliklerini Kullanımlarının ve Gündelik İletişimlerine Etkisinin Araştırılması. *Journal of Yasar University*, 26(7); 4548-4525, 2012.
10. Kaya K, Tuna M: Popüler Kültürün İlköğretim Çağındaki Çocukların Aile İçi İlişkileri Üzerindeki Etkisi. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21; 237-256, Mayıs 2010.
11. Mesch SG: Family in Balance and Adjustment to Information and Communication Technologies. In: Wright KB, Webb LM, (eds). *Computer-Mediated Communication in Personal Relationships*, New York, Peter Lang Publishing, Inc, 2011. p.285-302.
12. Mutlu, E: *İletişim Sözlüğü*. Ankara: Sofos Yayınları, 2012.
13. Özbaş S, Özkan S: Utilization of Mass Media and Effects for Developing Women's Health. *TAF Prev Med Bull*, 9(5); 541-546, 2010.
14. Özgüven İE: *Ailede İletişim ve Yaşam*. Ankara: Pdrem Yayınları, 2001.
15. Pınar G, Doğan N, Ökdem Ş, Algier L, Öksüz E: Özel Bir Üniversitede Okuyan Öğrencilerin Cinsel Sağlıkla İlgili Bilgi Tutum ve Davranışları. *Tip Araştırmaları Dergisi*, 7(2); 105-113, 2009.
16. Policy Statement: Children, Adolescents, and the Media. *American Academy of Pediatrics*, 958-961, 2013.
17. Radesky JS, Silverstein M, Zuckerman B, Christakis AD: Infant Self-Regulation and Early Childhood Media Exposure. *Pediatrics*, 133 (5); 1172-1178, 2014.
18. Rideout VJ, Foehr UG, Roberts DF: *Generation M2: Media in the Lives of 8-to 18-Year-Olds*. Menlo Park, CA: Kaiser Family Foundation; 2010: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED527859.pdf> (10.11.2014).
19. Scheibe, C. and Faith Rogow 12 Basic Ways to Integrate Media Literacy and Critical Thinking into Any Curriculum. (3rd Edition). Project Look Sharp and Ithaca College, 2008. <http://www.projectlooksharp.org/Resources%202012BasicWaysBooklet.pdf> (10.08.2014)
20. Şentürk, R: McLuhan'ın Televizyon Teorisi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15); 17-31, 200